

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Interesantă”, „Foia de glume „Bobirnați” și broșurile „Spicuri Economice”, etc.: pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economiști: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economiști: 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOL

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

==== Manuscriptele nu să dau înapoi. ====

DREPTUL LIMBILOR

Nu mai poate fi mult sugrumat. El își face loc spre larg, spre viață!

Două știri foarte interesante vin din partea de Miază-zi a Impărăției Austro-Ungare, una din Bosnia-Herțegovina, altă din Croația-Slavonia. Iată de ce e vorba:

În Bosnia-Herțegovina, câtă vreme a stat, vre-o 35 de ani, sub guvernare militară austriacă, ca limbă oficială a provinciei, era înținută limba oficială a armatei, cea germană.

Acum că provincia a fost cu totul încorporată Impărăției, e rândul să se statorească și în ea formele de ocîrmuire, ca și în alte provincii ale aceleiași Impărății. I-s'a dat, în acest scop, și Bosniei dieta ei, guvernul ei provincial, ales din sinul bărbăților trimiși de popor în dietă, și acum aceștia pregătesc planurile de legi cari vor regula viața în toate privințele în Bosnia-Herțegovina.

Una din legile cele mai însemnate pe care guvernul bosniac o pregătește și o va înainta dietei provinciale din luna viitoare (Decembrie), este legea care regulează dreptul limbilor în țară. Și noua lege va hotărî, — așa e pregătită de guvern, — că, drept limbă oficială a țării, să fie înscrisă și întărită prin lege, limba sîrbo-croată, cea vorbită de mai marea mulțime a locuitorilor, în locul limbii germane, care era înținută până aci ca limbă „oficială”.

Așa da. Mai înțelegem și noi. Limba poporului ce locuiește o țară, sau un cap de țară (o provincie), are să fie limba oficială a acelui cap de țară, și nu una străină cu totul de grosul locuitorilor țării! Acest drept al limbilor și-l-a făcut în Austria tot mai mult loc și își croește tot mai virtos cale largă, — și el va trebui să și croiască, în chip potrivit, și la noi drumul său! Dar la noi și pe cît este lege despre acest drept al limbilor, legea de naționalități, care dă scaunul de oficială limbii poporului în comună, la comitat, la judecătorie, unde poporul are lucru nemijlocit, — se îngroapă mereu acest drept, nevrînd domnii tari ai zilei să ni-l recunoască, deși îl avem după chiar

legile țării! — Dela vrednicia popoarelor de aici însă afirmă, ca și la noi să se desgroape dreptul ce-l avem, macar pe cît îl avem dat de lege! — Ba să se și lărgească, să răzbească tot mai sus pe scara cuceririi spre deplină libertate și lumină!

O altă știre însemnată vine din Croația. Croația e țară ce face parte din trupul Ungariei. Dar, prin vrednicia lor, prin marea lor finere la neam, Croații, deși abia pe jumătate cît noi Românii din Ardeal și Ungaria, și au știut zmulge dela unguri neatîrnarea țăriișoarei lor, aproape cu totul! Iși au Croații dieta lor, cîțiva miniștri deosebiți ai lor, — numai unui rami ai vieții de obște stau sub înțințirea miniștrilor din Pesta.

Printre lucrurile ce sunt comune (la oaltă) cu ale Ungariei, e și trenul. Acesta n'ă fost înținat să fie oșebit croațesc nici în Croația, iar fiind unguresc, Ungurii îl împănază cu mai mulți slujbași maghiari decît croați, limba maghiară e limba oficială a trenurilor, pe la stații numirile scrise ungureste, — și altele.

Dar Croații nus pui de găină blegă, să se lase călcați așa cu una cu două pe cap. Ei sunt popor ce au nădejde mare în viitorul lor și în la acel viitor, pregătindu și-l așa, ca să le fie tot mai fericit! De aceea mereu au luptat contra limbii maghiare pe la gările din țara lor, și au mers adesea până pe pragul revoluției, încît au silit pe guvernele din Pesta a le face azi o îngăduință, mîne alta. S'au zbatut miniștri din Pesta ca mușcați de șarpe contra cererilor croate, s'au repezit cu armata asupra lor, cu judecătorii (pe care ei îi numesc și acolo) dictînd temniță „agitatorilor”, s'au dat așazicînd cu capul de păreți, — dar voința și mîndria Croaților nu a putut fi înfrîntă! — Și, mai acum doi ani, guvernul din Pesta a fost silit a se învoi, ca tablele cu numirile stațiilor în toată Croația, să fie numai în limba croată, a poporului ce locuiește țara! — Iar acum, în timpul de față, guvernul a fost silit a face un pas și mai departe în lîrgirea dreptu-

rilor Croaților: primește de limbă oficială la trenurile din Croația, pe cea croată!

Ca mine le va recunoaște tot mai mult, — căci poporul vrednic își știe zmulge drepturile sale, pe care așa, din curată dragoste creștinească, nu i-le dă nimenea, — și mai ales guvernele ungurești nu!

Pilda Croaților ar trebui să însușească multă nădejde tuturor luptătorilor pentru drepturi naționale și în țara la noi. Că-s ei țara cap politicii din Pesta, dar puternica prefacere a timpurilor, e și mai tare! Și dacă fiecare popor pune în luptele sale destulă bărbăție, — să grăbește sosirea vremilor biruitoare!

Unele-altele.

Prințul Carol al României decorat de M. Sa Impăratul nostru.

Precum se știe, Familia Prințiară Română a făcut de curînd o vizită la Viena Curții Impărătești austriece.

Cu acest privilegiu Maestatea Sa bătrînul nostru Impărat și Rege a cunoscut înția oară pe tinerul Prinț al României, Carol, — și acum, ca plăcută aducere aminte de vizita asta la Viena, M. Sa Impăratul a trimis Prințului român Crucea Mare a ordinului Sfîntul-Stefan, una din cele mai prețioase medălii ce se dau de Impăratul nostru. Baronul Heymerle, sfetnic Impărătesc, a dat Simbăta trecută la București Prințului Carol în chip sărbătoreasc marea medalie.

Se pregătește legea despre noua împărțire a cercurilor.

Oficiul de statistică a țării a isprăvit pregătirile ce i-s'au cerut pentru a arăta icoana viitoare a numărului alegătorilor în feluritele părți ale țării, însemnînd care comună, și care cerc, cîți alegători va avea, și aceia de ce limbă vor fi? Pe asta s'a pus mare preț. Ca să se vadă chipul cercurilor din punct de vedere al naționalității.

Avînd această privire asupra înfățișerii comunelor, statistica a pregătît, după îndrumările guvernului, și un plan de împărțire nouă a cercurilor. Acest plan, spun foile patriotice din Pesta, e anume așa întocmit, ca prin el să

fie ocrotită, ba asigurată, răminerea puterii în mîna maghiarimei!

Acest plan se trimite acum oamenilor de încredere ai guvernului în fiecare comitat, ca ei (cei din mînkă-partie) să le mai direagă, împănîndu-le cu toată mișelia cîtă o cred ei de lipsă, pentru ca să iasă și în viitor tot ei biruitori la alegeri.

După ce vor sosi și aceste dîresături ale meșterilor dela comitate, apoi ministrul pentru trebile din lăuntru ale țării (de interne) statorește dară cercurile și înaintează mapa lor dietei, spre a le întări așa prin lege!

Nu mai chiar unde nu pot face nici cum, acolo lasă cîteva cercuri și partidelor de împotrînire.

Românilor e vorbă să le întocmească în așa fel vre-o 30 de cercuri, încît în acelea să poată ieși deputat Român — dacă va fi de acei ce se dau în coale cu guvernul, de unde nu, pe Românul verde să-l poți bate barem în jumătate și din aceste puține cercuri.

Dupa numărul și suprașimăntatea noastră în acest stat, ar trebui să avem cel puțin 100 de cercuri în care biruința să ne fie sigură. În loc de asta Tisza și soții pachetează lucrul așa, ca nici în a treia parte să nu poți fi sigur de izbîndă!

Așa binevoitoare ne e stăpînirea dela Pesta, cea care razimă pe deputații din mînkă-partie, aleși în atîtea cercuri și de nenorociiții nostri de Români nepricepuși.

Budgetul Budapestei.

Comisia pentru pregătirea budgetului de venite și cheltueli pe 1914 a orașului-capitală Budapesta, a încheiat acel budget, cu următoarele sumulițe: În 1914 orașul Budapesta va avea:

Venite: cor. 87.261.000 cor.

Cheltueli „ 87.980.000 „

ceea-ce înseamnă, că socotelile anului viitor se închee de pe acum cu o pierdere de 719.000 cor., pentru care conducerea orașului n'a mai găsit coperire, ori-cît s'a silit înțru asta.

Dar s'a folosit de apucăturile guvernului cînd întocmește budgetul țării, și zice: pentru cît nu se ajunge, iau împrumut, ba iau mai mult decît îmi lipsește, ca să mai și rămină.

Adecă după tipul întocmirii vie-

șii în țară la noi peste tot: să cheltuești mai mult decât ai. C'apoi tot o să ajungi odată — cu capu 'n gard.

Cuvinte vechi, parc'ar fi nouă!

Azi, cînd România a împăcat Balcanii, acest jăratec, din spuza căruia era să se iște un foc european, ne vin în minte cuvintele marelui Alexandri din poezia lui „Sentinela Română”, scrisă la 1855, în care înfățișează într'un fel de prorocie rolul neamului românesc în istorie, cîntîndu-l:

*Să trăești ostaș romane
Stîlp al lumii apusane!,
Tu cu brațul tău armat
Pasul soartei ai schimbat!..*

Oare, nu sunt tot așa de adevărate aceste rînduri, scrise acum aproape 60 de ani, și astăzi, cînd neamul românesc are acelaș rol, aceiași ostași, aceeași putere — afar doar de poezii cari par a nu mai avea aceeași inimă încrezătoare pe care o avea — Alexandri.

Moravuri îndulcite.

Nu face astăzi pentru neamul românesc dela noi politică mai cuminte, ca acela, care cearcă să netezească, să facă să piară oarecum, brușii de despărțire dintre cele două biserici române. Să nu se mai întrebe Român pe Român tu ce ești, unit ori neunit?, ci în schimb să sădească în toate sufletele floarea fericitoare a frăției celei ca ferul de înătoare la olaltă! Cel ce azi mai suflă în focul urei confesionale, asmuțînd frate asupra frate, pe cuvînt de unit și neunit, e un om rucinit, ce nu se poate trăi cu împururile înaintate ce le trăim.

Un semn foarte îmbucurător de acest fel, e, că foile bisericilor noastre românești, dela Sibiu și dela Blaj, nu să mai încera între ele, rar de tot de mai scapără cite-o schintee mai slabă, aducătoare aminte de vremile cînd erau tot foc și pară unele contra altoral. Archiereii încă nu se mai jin așa streini unii de alții. Să cercetează, se cinstesc, am putea zice se înfrățesc și ei între sine. Și bine fac!

Un nou semn plăcut despre acest nou fel de înțelegere a lucrurilor, e de pildă și faptul, că — în foaia „Unirea” dela Blaj, vedem (numărul dela 13 Nov n.), îndată după întîiul articol, un al doilea articol, care arată celitorilor numitei foi, ce a spus P. S. Sa Episcopul Dr. Cristea dela Caransebeș la adunarea învățătorilor ținută acolo de curînd. „Unirea” vestește acest lucru cu cuvintele:

„P. S. Sa Episcopul Cristea a ținut cu ocaziunea adunării Reuniunii învățătorilor din Caransebeș, o prea frumoasă cuvîntare, pe care o dăm, după însemnările Românului”.

Și aduce cuvîntarea pe scurt. E un sănătos semn de îndulcire a moravurilor noastre de obște. Înmulțește-le și le întărește, Doamne.

Un nou congres al națiunilor nemaghiare.

Cine nu-și aduce aminte cu drag de însufleșitul Congres al naționalităților ținut de la 1890—91 la Budapesta, format din trimișii însufleșiți ai Românilor, Slovacilor și Sirbilor înfrății? Ce nădejdi frumoase să legau în sufletele noastre de această conlucrare mână în mână a celor trei națiuni apăsate de politica maghiară!

Dar, din pricini neprevăzute, — păcăloasa spargere și sfășiere dintre noi, — frumosul început a rămas numai un început și până azi nu s'a încercat urmarea lui.

Acum iar se ridică voci cari cer reluarea firului întrerupt. Un profesor universitar din România, dl Xenopol dela Iași, a scris în toamna asta în „Românul” pentru reluarea legăturilor dintre popoarele nemaghiare; mai nou „Gazeta Transilvaniei” scrie un articol în care spune că Congresul naționalităților din Ungaria ar trebui ținut în fiecare an, a-nume pe vremea delegațiilor (dietai Impărăției pe care o formează 60 deputați austrieci și 60 unguri), și precum în acele delegațiuni, se desbate din punct de vedere oficios politica mare a Impărăției, legăturile ei cu statele din jur, tot așa în delegațiunile neamurilor nemaghiare din țară, cele izgonite de acolo unde le-ar fi locul și lor: din Delegațiunile Impărăției, — să se desbată aceeaș politică a Impărăției, dar din punct de vedere al numeroaselor popoare lăsate pe afară din sfatul oficios! Că ar avea amintul acestor Delegațiuni neoficioase, poate răsune mai mare decât al celor oficioase, — căci s'ar vedea că aci să spune adevărul și se desvâlue lucrurile mai sincer, decât în cele oficioase!

Bun plan, — și mult folos moral, poate și practic, ar izvorî pentru stările politice ale noastre, ale neamurilor nemaghiare din Ungaria.

Lăpădăturile.

Unele foi maghiare scot la iveală amănunte cu cari să fălesc, dela așezarea în scaun a Episcopului greco-catolic maghiar de Hajdudorog, înfîmplată la sfîrșitul lunii trecute. Ele vreau să arate, că cele 80 parochii românești alipite la episcopia maghiară, s'au dus bucuros în sînul noiei vlădicii, și asta vor s'o dovedească cu faptul, că la parada așezării noului, Vlădic în scaun, au mers și au fost de față și 30 de preoți români de cei alipiți la acea vlădicie, cari au asigurat pe noul lor stăpîn de toată supunerea și alipirea lor. Au fost duși (plătîndu-li-se și drumul și toate cheltuețile!) nenorociți de prin Bihor, Sălmar și din Săculme. Ba că unul din ei, mai suchtat, purtînd cu nevrednicie numele de Maior, a dus cu sine o piatră din un pisc al Carpaților, și salutîndu-și noul stăpîn, i-a spus: „tare ca această

piatră este credința celor de-acasă pentru noua vlădicie!”

Apoi aceea o știm și noi, că din cele vre o 80 de comune rupte dela Metropolia română unită, vor fi vre-o 30, poate și 40, în cari poporul trăind mestecat printre Unguri, și-a cam uitat limba și nu mai face mare deosebire între Român și Maghiar, îi e tot una că drept ce e ținut, și știm și aceea că vor fi 20—30 de preoți prin acele sate, maghiarizați și ei ca și poporul lor, și că acestora dacă diavolul dela Hajdudorog li-a arătat sclipirea unor arginți, s'au „însufleșit” peste măsură pentru noua vlădicie! — pe aceștia ducă și-i pe pustii! Dar ce fac ceialalți 40—50 de preoți cari să știu și să jin Români, și poporul lor bun ca și ei?!

Pe aceștia îi cere napoi Metropolia română, de aceștia ne pare rău! Cel cu piatra din Carpați poate da ori cu piatra de cap ori cu capul de piatră, — nu o să-l plingem. Astfel de lăpădături, de putregaiuri, nu ne înmulțesc și fericesc neamul. Dar pe frații cei buni de ce ni-i rup și-i viră sub un comănc cu acești prăpădiți?

Principele Ferdinand la Londra

Să coace ce se coace în politica mare a Europei. Cînd aleargă așa Capetele încoronate încolo și încoace, ba Principii de pe lingă Domnitori, — nu i semn de mare liniște în apele politice mari.

Iar în toamna asta văzurăm alorări neobicinuit de multe de Domnitori la Domnitori. Ba tu Principele de coroană austroungar Francisc Ferdinand fu la „vinătoare” în Germania; ba Impăratul Wilhelm al Germaniei veni să facă o vizită prelinului seu Principele nostru de Coroană la Copnisch, în Austria, dar cu o cale se repezi și pân' la Viena de dete față cu bătrînul Impărat; ba Principele de Coroană al României veni cu copii cu tot la Viena, să dee față cu Impăratul și cu Moștenitorul; ba regele Ferdinand al Bulgariei veni în Ungaria la moșia sa și de aci, după vre-o săptămînă se duse la Viena și cercetă pe Impărat și pe ministrul de externe, și sînd neobicinuit de mult prin Viena, ba chemîndu-și și pe ministrul seu de externe pe o zi la Viena, — asta tot așa.

Acum abia plecară cei oaspeți dela Viena, Principele nostru de Coroană pleacă îndată la Londra, să se vadă cu Regele Angliei. E de vre-o săptămînă acolo și vorbește lumea fel și chip despre vizita asta.

Să coace ce să coace azi. Semne bune nu-s ele acestea. E numai întrebare că pentru ce vremi să fac pregătirile ce se fac. Că contra cui se fac, să vede pe din afară: contra Rusiei. Tot de frica ei e toată zoleala.

Abecedarul și Ciaslovul.

Atragem luarea aminte a cetitorilor nostri asupra prea frumosului Cuvînt Archieresc de mai jos, rostit de P. S. Sa Episcopul Dr. M. E. Cristea la adunarea învățătorilor ținută în Caransebeș în 9 Nov. Iată ce a zis P. S. Sa:

O deosebită mulțămire sufletească mă cuprinde, cînd văd întruniți învățătorii din întreagă eparhia în adunarea generală a Reuniunii lor, spre a se sfătui asupra căilor și mijloacelor mai potrivite pentru împlinirea chemării lor frumoase.

Intrunirea D-Voastră imi învie în aducere aminte un circular al marelui Șaguna dela 1863, cînd a introdus conferințele învățătoresc. Intre altele rînduia, ca toți învățătorii să aducă cu sine „un Abc. de prof. Z. Boiu, manuducerea acestui Abc., Ciaslovul și Ochtoicul mic”.

Din această poruncă puteți vedea starea științei pedagogice, la care au stat acești învățați ai fericitului Andreiu. Iară după jumătate de veac — mulțămii muncii marilor ierarhi ai bisericii noastre — învățătoria noastră este la înălțimea cerințelor pedagogice și poate sta cu cinste alături de învățătorii popoarelor conlocuitoare, cari n'au avut să lupte cu greutățile ce noi le înfîmînăm în calea spre lumină.

Mai ales rîndul care trece a învățătorilor mai bătrîni, a avut și mai are și azi printre noi tipuri de dascăli români de toată valoarea. Dacă poporul român din Bănat e mai deștept, mai știutor și iubitor de carte, mai isteț în lupta pentru iraiu, aceasta este a se mulțami în mare parte acelor rînduri nu de oficiali cu plată, ci de apostoli ai culturii române, cari dela începutul până la finea veacului al XIX-lea l-au luminat și cultivat.

Cînd eu ca Episcop și cel mai înalt inspector al școalelor confesionale române din dieceză, înțina dată am înaintea mea adunarea tuturor învățătorilor noștri, jin de datorință a mulțami — ați în numele meu cit și al întregii noastre stăpîniri bisericești — acelor dascăli mai bătrîni, cari au fost model de muncă conștiențioasă și de însufleșire pentru școală și cari lauda urmașilor lor mai tineri drept moștenire mucenică pentru cultura română.. În împrejurări grele și vitrege, cu plată puțină și mai neregulată ca azi, aceștia n'au descurajat, ci au împlinat afund plugul muncii lor în ogorul întelenit, ei dau acum un teren lucrat rîndului nou de învățători, între cari — durere — se ivesc adevăratei și de aceea cari la înțina greutate policesc, lapădă arma, ne părăsesc și unii devin chiar contrarii școalei confesionale.

On. Adunarea generală a che-

marea învățătoarească e grea. Sco-pul școlii, pus de știința peda-gogică — de-a crește patriei și ne-amului, caractere religio-mo-rale și oameni cu cunoștință de lipsă pentru viață — cere muncă înțeleasă și cu pricepere! Deci cul-tivarea învățătorilor prin conferințe și deprinderi practice, e o trebu-riță pentru toți: dar mai ales pentru învățătorii ort. români din patrie, unde cele din urmă legi școlare cer școlilor și o a doua șintă: de-a învăța pe elevi să vor-bească limba statului.

Deci, dacă peste tot slujba în-vățătorilor e grea, apoi sarcina, care apasă azi umerii dascălilor români, se îndoaie!

În această stare de lucruri, vă pun la inimă statornicie și răbdare, ca să faceți, — dacă nu ceea ce se cere, — cel puțin ceea ce se poate, ca ați în fața deregăto-riilor bisericești, cât și a statului, să puteți sta cu conștiința, că v-ați îndeplinit și vă împliniți datorința!

Și toți cei chemați vor trebui să se arate mulțumiți, căci în cele din urmă și statului și patriei, a-tunci îi facem cel mai mare bine, când îi învățăm, instruăm și creș-tem tinerimea; iară creșterea pa-triotică trebuie să culmineze nu în cunoștința de cuvinte, mai pu-țin sau mai multe, ci în curățe-nia și țărița simțămintelor de iu-bire către patrie, care trebuie să meargă până la jertfirea cu drag și a vieții pentru ea!

Căci știut este, că astăzi bi-ruința popoarelor nu stă în vir-tuțul sulitelor celor ce se luptă, ci în inima și însuflețirea lupăt-o-rilor; iară acea inimă inflăcărată de patriotism, o formează mai ales școala.

În fine lucrul cel mai de căpe-toale: Să nu uitați în lucrarea-vă școlară nici-odată, că sunteți a-postolii școlii confesionale ort. române! Deci învățăturile evange-lice și alipirea către biserică noas-tră, au să fie stele condu-cătoare ale întregului în-vățămint! Dacă la începutul cu-vintării mele vi se va fi părut unora azi naivă porunca lui Șaguna, de-a veni la adunare cu Abecedariul, apoi partea a doua: să nu le lipsească „Ceaslovul și ochtoihul mic“, rămâne un simbol vecinic.

Când a învățat mama mea carte în satul ei natal, avea o singură carte, care începea cu cuvintele Psalmistului 34, 32: „Veniți filor, ascultați-mă; frica Domnului vă voiu învăța pe voi!“

Deci în iubirea de neam și de biserică, în iubire de patrie și credință către tron și dinastie și în iubirea către Dumnezeu și învă-țăturile lui, să ne creștem tinerimea, căci după vorba lui Luther: *Nici nouă, Românilor, nu ne trebuie școală, în care nu domnește du-hul scripturei!*

Iară de încheere, — binecuvin-țind adunarea generală și lucrările ei, — doresc să vă deschideți larg inima, ca să vă sădese în

ea nădejdea că trebuie și au să urmeze zile mai bune și pen-tru limba și cultura noastră ro-mânească! Căci: precum avem credință în alipirea noastră mai mult decât milenară către pământul scump al patriei, precum avem cre-dință în loialitatea noastră prover-bială către tron și dinastie, așa trebuie să credem cu tărie și 'n viitorul limbei și cul-turei noastre românești!

Parastase pentru Vlaicu.

Parastas în Petrila (Cimpa). Ați în Dumineca după moartea lui Aurel Vlaicu, cât și la 40 de zile, dl George Oniciu, comerciant aici, a ridicat parastas pentru odihna răposatului. Tot asemenea și comi-tetul parohial la 40 de zile a ri-dicat paos pentru dînsul. Răspun-surile la Ecteniile dela parastas au fost date de dnii Ioan Vulc și Ni-codim Toderăși, pedagogi în Sibiu, cu multă dărușie, storcînd lacrimi din ochii celor de față.

Tot în Petrila (Cimpa), fiicele preotului Simeon Suci u, Elenuța și Mărioara, au adunat pentru mo-numentul lui Aurel Vlaicu dela evla-vioșii creștini sumele următoare:

Dumitru Branga, hotel., 5 cor.; Ilie Branga, com., 2 cor.; Șorban Istvan. not. cerc., 2 cor.; Gyila Ferencz, sub-not., 1 cor.; Vasilie Goldiș, interp., 2 cor. 40 fil.; Ispas Berinde, interp., 2 c. 10 fil.; George George, com., 2 cor.; Dumitru Branga l. Dum., com. 2 cor.; N. N. 1 cor.; Ioan Chirca, meseriaș, 1 cor.; George Radu, hotel., 1 cor.; Mihai Jiraș, fleșer, 40 fil.; Croupa Odön, fleșer, 50 fil.; George Birău, 20 fileri; Ioan Popa, 20 fil.; Ioan Mărioara, 20 fil.; Dumitru Tiric, 20 fil.; Dum. Butcan, 20 fil.; Dan Bolog, 20 fil.; Petru Birău, 20 fil.; Dum. Birău, 20 fil.; Ioan Bălănesc, 20 fil.; Emanuila Bălănesc, 20 fil.; Ilie Bălănesc, 20 fil.; George Cerna, 20 fil.; George Maria, 20 fil.; Savel Arde-lean, 20 fil.; Ivante Curtean, 20 fil.; Nic. Bobari, 20 fil.; Ioan Bunea, 1 cor.; N. N. 20 fil.; Sofia Oniciu, 40 fil.; Ița și Viorel Ciocan, 40 fil.; cu discu 35 fil.; familia preotului Suci u, 2 cor. Total 29 cor. 95 fil. (Bani s'au trimis la admin „Libertatea“.

— Nica Hăl m a g e a n din Curtacer (com. Aradului) ni-a trimis 50 fil. pentru același monument.

— Nicolae Pop, din Yungstown, Ohio (America), a trimis 1 dollar (cor. 475) pentru Monumen-tul Vlaicu.

— Alexiu Poplăceanu, aflător în Marxloh (Germania) a trimis cu abonamentul pentru „Cosin-zeana“, 3 cor. pentru monumentul Vlaicu.

— La depunerea „Monumen-tul lui Vlaicu“ dela banca „Ar-deleana“ din Orăștie, au mai con-tribuit cu lista a 2 a a Orăștiei, purtată de dl Artemiu Brassai, comerciant, următorii domni:

Artemiu Brassai, com., loco, 10 c. 10 fil.; Vajna Adolf, Arad, 5 cor.; Hef-ner Miksa, Budapest, 2 cor.; Leonhard A., Budapest, 2 cor.; Petru Vlădău, chelner-șef, loco, 8 cor.; Berecz Armin, Budapest, 3 cor.; Samoilă Manolescu, Orăștioara, 2 cor.; Teodosiu Zichil, Vaidei, 2 cor.; Heimlich Manó, 3 cor.; Guttman J., 3 cor.; Ioan Herlea l. Len-ia, Vinerea, 1 cor.; N. B. 1 cor.; I. L. 1 cor.; Simion Corvin iun., loco, 2 cor.; K. J. 1 cor.; Seemann Márton, Cugir, 60 fil.; George Crăciun, pantofoar, Vaidei, 1 cor.; Todoruț Simion, loco, 1 cor.; Kormos F., loco, 40 fil., Buldea Iosif, Vaidei, 1 cor.; Benes 1 cor.; Pe-tru Popp, Spini, 1 cor.; Gutt, Viena, 1 cor. — Total 53 cor. 10 fil.

Sporul unei luni.

Oficiul de statistică al țării, a-rată mișcarea populațiunii, naște-riile, morțile, căsătoriile, în luna Septembrie în Ungaria. Și iacă ce spun aceste cifre:

S'au născut în Sept. 59.443 copii; au murit 37.986 de înși cu mari și mici, așa că sporul popo-rațiunii prin nașterile mai multe ca morțile, a fost 21.457. — Asămă-nată cu luna Septembrie a anului trecut 1912, luna asta a dat o în-cheere slabă: anul trecut au fost în Sept. nașteri cu 7560 mai multe, iar cazurile de moarte cu 2832 mai puțin, și așa sporul lumii a fost astan cu 10.392 mai mic ca al a-celeiași luni din anul trecut. — Dar să zicem că luna asta din înșim-plare a fost așa, și se vedem ce încheere ne iese, punînd la olaltă toate cele 9 luni dintii ale anului de față, cu aceleași luni ale anului trecut. Iacă ce iese așa: Că naș-terile în acest an au fost cu 35.738 mai puține ca în același timp al anului trecut, doar că morțile nu au fost astan așa multe ca în anul trecut, ci cu 5557 mai puține pe același timp. Totuși reese că sporul acestui an a fost până acum cu 30.181 mai mic ca anul trecut până la vremea asta.

Căsătoriile înse sunt mai multe în astan ca în trecut: În Sept. 1913 s'au încheiat 12.058 că-sătorii, cu 2827 mai multe ca în Sept. 1912. În toate cele 9 luni dintii ale acestui an s'au încheiat numai cu 1263 mai multe ca în a-celasi timp al anului trecut. — Din-tre cele 12.058 căsătorii din Sept. 78 au fost de cele mestecate creș-tini cu jidani în 37 din ele mireasa jidancă a mers după mire creștin, în 41 de cazuri mire jidan lua mi-reasă creștină. Mai ales în Pesta, Seghedin și alte orașe mai mari, jidovite de-a binele, ale țării.

Alegerile pentru comitat

au mers și în comitatul Hunedoarei, pe sprinceană. Deregătoriile noastre comitateneze au învățat u-nele dela altele a folosi cele mai revoltătoare mijloace de a întoarce pe dos încheerile acestor alegeri. Iți numeri afară în stradă alegătorii, le dai în mână ședulele partidului, cu oamenii vrednici, plăcuși și lor! Ai toată încrederea că acești a-legători aceste ședule le vor pune în urnă! Ei te asigură că acelea le-au și pus. Iți iese dar socoata că lista ta a ieșit biruitoare. — Când colo la ora 5 d. a. președintele, omul puterii, încunglurat de „băr-bajii sei de încredere“, iese cu fața veselă și îți vestește minunea, că — lista dumnealor, a celor dela putere, streină de grosul poporu-lui și a alegătorilor, a ieșit birui-toare! Căci alegerea e „secretă“. Alegătorul intră prin 2—3 odăi până să ajungă în sala cu masa de votare, prin cele odăi e plin de

n'au putut „lumina“ pe om că are ședulă rea în mână, apoi el tot nu ajunge a o băga însuși în urnă, ci în odaia din urmă o dă în mâna unui „bărbat de încredere“ din ca-pul mesei, care o dă la altui mai aproape de vasul de adunat biletele.

Ațita de mult a scîrbit acest fel de minciună constituțională, căreia i-se zice „votare“ și „ale-gere“, pe cei ce nu pot suferi mi-șelia, încît, durere, mulți alegători însufleșiți să pun în pasivitate, nu să mai fac pe ris în fața acestor „alegeri“.

Totuși în câteva cercuri oame-nii nostri buni au mai luat lupta și de data asta. Așa la Romos a ieșit lista românească, dar la Do-bra, unde pân'aci totdeauna a bi-ruit, de data asta a căzut. De dimineața s'a văzut că așa va urma. Au venit alegătorii români cinstiți, peste 200, totuși președintele n'a pus bărbați de încredere pe care aceștia i-au numit și cari după lege aveau să fie, — ci a pus pe cine el a vrut, contra voinței ale-gătorilor de față! Și a pus apoi în mișcare gendarmii, cari au amenințat și alungat de pe aci pe preoții Aurel Oprean, Miron Oprean, Emanoil Șuiaga și pe alți bărbați vrednici ai noștri, — și apoi s'a în-ceput votarea după șablonul cunos-cut, și sara s'a vestit că lista ro-mânească a căzut și a ieșit cea a domnilor dela putere!

Vom publica corespondența pri-mită, pe care n'o putem da din lipsa de loc și sosindu-ne prea tîrziu pentru acest număr.

Aceleași volnici și pe aiurea. Așa că am ieșit și noi în comita-tul Hunedoarei slăbiți față de trecut la comitat.

De învățătură.

Pentru curățenia alegerilor sinodale. Cetim în „Biserica și Școala“ din Arad: Din privilegiul celor din urmă alegeri sinodale, a ajuns sub judecata consistorului nostru din Arad arătarea pentru falsificare a unui protocol de ale-gere într'un cerc sinodal mirean. Dovedind cercetarea că protoco-lul de alegere n'a fost încheiat în sinod după prescrișele legii, ci numai a fost închis și apoi mai tîrziu au fost scrise în protocol mai multe zeci de voturi pe numele credincioșilor cari nici n'au fost în biserică, va să zică s'au scris voturi false, cari apoi s'au întărit prin iscălitura preotului, ca prezi-dent, a învățătorului ca notar și a doi bărbați de încredere ai sino-dului electoral, — consistorul întru apărarea curățeniei alegerilor de falsificatorii alegerilor constituțio-nale, a osîndit pe preot, ca preșe-dintele sinodului de alegere, cu în-lăturare pe 3 luni din slujbă și jumătate plată, pe învățător tot cu înlăturare de 3 luni dela oficiu și plată, iar bărbații de încredere cu pierderea dreptului de alegători pe 3 ani!

225 milioane dăm pentru trenurile Bosniace.

În ședința sa de Sîmbăta trecută, dieta din Pesta a votat iute-iute, fără multă vorbă, o lege, prin care dă din vistieria țării 225 milioane pentru tragere de linii ferate prin Bosnia Herțegovina.

De ce? De frica — Sîrbilor! Li-i teamă celor dela cîrma Împărăției, ba mai ales dela cîrma Ungariei, că într-o zi s'ar putea repezi Sîrbia asupra acestei laturi a Împărăției, cercînd să-și zmulgă Bosnia Herțegovina în care are foarte mulți frați, ba s'ar putea să se dorească și după Croația-Slavonia, cea plină și ea de Sîrbi, — și atunci vor trebui îngrămădite aci trupe grozav de multe, și, fără trenuri, cum e azi prin Bosnia, le duci greu și le miști și mai greu. Așa de greu, că pe cînd ai ajuns cu ele la locul de apărare, sunt așa de obosite, că îți cad învinse de osteneală!

De aceea o iau de cu vreme, de pe acum, cu zidirea de trenuri, nu de dragul de a face un bine Bosniei-Herțegovinei, ci pentru alt scop, cel arătat.

Dar cum Bosnia e țară foarte muntoasă, plină de colțuri de piatră, un tren zidit pe aci, înghite Dunăre de bani! De aceea se cer așa multe milioane pentru acest lucru, încît numai Ungaria singură are să dea acolo 225. milioane, — și cîte s'or mai cere cînd se va vedea că nu s'ajung!

Cu drept cuvînt și unele foi maghiare din Pesta să plîng de această ciudată dărnicie a dietei, zicînd (Az Est dela 18 Nov):

„Față cu această faptă dărnică a dietei trebuie se scoatem la iveală, că încolo Căile Ferate Ungare, (această cea mai mare întreprindere a statului!), e aproape prăpădită din lipsa de bani, și nu e în stare a-și îndeplini cererile pentru cărăușirea mărfurilor, nici a persoanelor călătore! Nu-s bani! Nu pot fabrica vagoane nouă, că: nu-s bani! Nu se pot zidi linii ferate duble, că nu-s bani. Și lucrările începute ici-colo, se intrerup, că — nu-s bani!

Dar acum, de dragul de a mai arăta și ceva nou, caprele de prin Bosnia vor căpăta, în loc de sare, a ur cîștigat cu sudoarea noastră grea! Tisza, bunul patriot, îți face în 5 minute o lege, care costă pe țară 225 milioane, fără să aducă folos de un filer netrăbuit!

Și gazeta maghiară adevăr grăește în acest punct.

Chiverniseala ce se face cu averea acestei țări, — nu poate duce la alt sfîrșit decît la bancrol.

Imi pare că la noi să face politica cămătarului care alîta a tot tras de pe cei din jurul, trăind el bine și îmbogățindu-se prin jupuirea lor, — încît dela o vreme se teme și de umbra acelor din jurul

seu, și lîdu-se vinovat față de ei, — încît și ziua și noaptea are visuri rele și de frica hoșilor de păgubași, nu mai știe cum să-și pună obloane de fer la ferești și cu cîte pistoale să-și încarce briul! Deși acei vecini ai lui nici nu s'au gîndit să-i facă ceva!

Semnele vremii.

Dragonii cehi, judecați la moarte și la temniță grea.

În timpul primejdiei de războiu cu Slavii din Josul Împărăției, în rîndurile armatei noastre austro-ungare s'au petrecut în multe locuri lucruri, cari trăgeau perdeaua de pe sufletele chemate a face apărarea împărăției în zilele de mari primejdii. Ici dezerta un Slav, trecînd granița în țara vecină slavă, coala un soldat se făcea vinovat de nesupunere, dacă chemarea ce i-se da era jignitoare pentru simțămintele lui de neam, etc. — Doar că aproape toate aceste întîmplări au fost coperite, ascunse, tînuite.

Unele însă, nu s'au putut ascunde pe veci. Au ieșit la iveală. Iaca cîteva, foarte mult grăitoare:

În 15 Novembre s'a ținut naintea tribunalului militar din Viena, partea de oraș zisă Iosefstadt, judecarea asupra mai multor soldați Cehi (Slavi din Boemia), cari în timpul mobilizării în coastele Sîrbiei, în primăvară, au arătat nesupunere față de marii lor militari, ca o demonstrație, că ei nu ar lupta contra unui popor de-un sînge cu ei! Anume în luna lui Maiu, în orașul Pardubitz, în zilele mobilizării celei mari, optsprezece rezerviști dela Dragonii (călăreși austriaci), cînd era să-i pună pe tren să-i trimiță la hotarele Sîrbiei și Muntenegrului, s'au răzvrătit și au bătut pe ofițerul ce era cu ei!

Tribunalul militar în 15 Nov. a dictat judecata sa asupra acestor soldați, care sună:

Doi din ei judecați la moarte! Dar comandantul de corp li-a prefăcut pedeapsa în robie grea pe viață. Opt inși la cîte opt ani robie, ceilalți la cîte 6, 4 și 2 ani robie!

Ce va se zică asta? E semnul plin de îngrijire, că Împărăția austro-ungară, cea plină de popoare nemulțumite, trebuie să stea pe gînduri, de e bine ori nu, ce face ea cu popoarele sale? — Pentru că, uife, aci nici nu se iscuse războiu, era numai o mobilizare din băgare de samă, și iaca între Cehii cei mai înaintați în deșteptarea națională și mai iuși în holăririle lor, s'au și aflat soldați cari în loc să plece cu arma asupra poporului din vecini, care le e frate, își ridică pumnii asupra ofițerului propriu care le porunca să meargă într'acolo.

Dacă cei dela cîrma Împărăției ar avea urechi de auzit și cap de priceput, din asta ar trebui, ca mult să audă și se priceapă!

Correspondență.

Cața, Nov. 1919.

Dle Redactor. Știind că vă bucurați de ori-ce veste bună, vă împărtășesc și eu una din părțile noastre. Voiu să vestesc aceea, că părintele Patrîchiu Pîntea din Cața, a fost înălțat între colegii sei de veneratul conzistor din Sibiu, dîndu-i dreptul a purta briu roșu, care i-s'a dat din partea mai marelui seu tractual în conferința preoțească în chip sărbătoresc.

Fiind și eu unul dintre acei, cari nu pun același preț pe lucruri, nici cînd ele sunt de același fel, și fiindcă am văzut că astfel de distincții s'au dat uneori, la felurite interveniri, și fără a însemna ele de fapt o vrednicie prin care cei-ce le primeau s'ar fi ridicat peste ceilalți colegi ai lor, — cum cum vedem că se face și cu medaliile stoarse dela Regi, dela noi și din Țară, dacă cumva ai un om ce te știe pune pe lista ministrului care nu te cunoaște și îți smulge iscălitura Regelui care nici habar n'are de tine, — așa eu în cazul cu părintele Pîntea, dacă e să-l vestesc prin foaia Dvoastre cea iubitoare de dreptate, mai înfii am cercetat cari sunt faptele dsale care să-l facă vrednic de asta, — și aflîndu-le, și găsîndu-le și eu ca aievea vrednice de distingere, vi le arăt, și le arăt la întreg poporul, pentru a se bucura de ele, ca și noi.

În timpul de 6 ani cît păr. Patr. Pîntea a fost preot în parochia Paloș (lingă Cața), folosind privilegiul comasării, a mijlocit competența de pășune peste 600 jugăre în folosul bisericeii și a școalei române de acolo! Prin străduința sa s'a clădit în Paloș nouă școală confesională cu doi învățători, ceea ce a tras după sine încetarea școalei comunale de acolo (cu 3 învățători și cu 1. de propunere maghiară!) Tot la stăruința sa, s'a renovat biserica care fusese încluiată de deregătorile politice ca fiind slabă de tot, închizîndu-se și progadia cu zid și cu porți de fier! A înființat două fonduri unul pentru bibliotecă (biblioteca s'a și înfăptuit tot atunci), iar altul pentru înfrumșetarea bisericeii.

După trecerea sa la parochia Cața și aici a urmat cu creșterea fondului de bucate pornit tot de dsa pe cînd fusese aci capelan; azi acest fond numără peste 2000 ferdele! A mai inițiat și clădirea unui-prea frumos edificiu pentru școala confesională, inițiativa i-a fost coplesită de daruri peste așteptare, dăruitorii au făcut planul școlii cu preț de peste 50.000 cor!

Și altele.

Pentru aceste fapte aievea în folosul bisericeii și a neamului nostru românesc, conzistorul l'a aflat vrednic a-l ridica între preoți prin aceea că îi dă drept a purta briul roșu.

Să-l poarte cu sănătate la mulți ani.

Și să dea Dzeu ca conzistorul dela Sibiu să poată da, pentru astfel de merite, în fiecare an zeci de brîne roșii!

Sînge creștinesc

se cere ori nu la tainele jidovești?

Doi ani și jumătate a stat închis în o temniță din Rusia un Jidan, bănuît a fi omorît un copil creștin, pentru a-i lua sîngele, care ci-că ar fi de lipsă la facerea tainelor religiei jidovești. Săptămîna trecută s'a sfîrșit procesul, și fiindcă nu s'a putut adevărî omorul, Evreul a fost lăsat liber, deși multe semne întăreau bănuiala în contra lui.

Vre-o patru săptămîni a ținut pertractarea procesului naintea tribunalului din Kiew. S'a răscolat toată Jidovimea din Europa, ba și din alte părți ale pămîntului făcînd un lărahoi uriaș, ca protestare contra bănuelii că lor le-ar trebui sînge creștinesc la facerea tainelor religiei lor. Ei se lapădă cu multă tărie de această bănuială. Căci ar fi grozav pentru ei dacă s'ar adevărî acest lucru! Li-i teamă că creștinii i-ar alunga cu petri de printre ei, pe toți, — și de aceea să zbat tare și se lapădă de această bănuială. Cînd se ivește un nou proces de acest fel, — sare tot coarul foilor jidane ori jidovite, să mișcă bogașii nației lor și zboară miile și milioanele pentru coperirea cheltuelilor de apărare în tot felul!

Așa a fost cînd s'a ridicat marile proces de acest fel contra lor la Tiszá-Eszlár (în Ungaria) mai acum 30 de ani, așa fu acum la Kiew, în Rusia.

Pertractarea din Rusia a seos însă la iveală un lucru, care pune în umire și pe gînduri, multă lume creștinescă. Anume e scrisoarea pe care a celii'o procurorul, în firul pertractării, venită dela un călugăr grec cu numele Neofit, — scrisoare ce a fost dată spre păstrare Academiei din Petersburg la 1892. de cătră un arhieru grec. Iaca ce spune Neofit:

Sîngele creștinesc e de lipsă la pregătirea tainelor evreești, — dar despre această lipsă și folosire a lui, nu știe nimeni desît marii lor rabini (archierei), cari iarăși dau taina asta numai fiului lor celui mai mare, atunci cînd a ajuns vîrsta de majorean (24 ani) intrucît și acela s'a pregătit de rabin, — și și atunci numai pe lingă mare jurămînt, că nu va deslătînuî acest lucru nimănui în viață, decît iar urmașului seu îndreptățit la asta.

Și eu am fost un astfel de fiu mai mare de Rabin jidovesc, — spune Neofit, — și și mie mi-s'a împărlășit sub jurămînt această taină, — dar mie mi s'a făcut uril de legea aceea și îndrăgînd creștinismul, inima nu mă oprește, ba cred că

mă îndatoriază chiar, a descoperi taina aceea jidovească nelegiuită.

Și Neofit spune apoi, că evreilor le trebuie sînge de creștin la pregătirea tainelor lor, dar numai sînge de băiat tiner, nevinovat, nepătat încă de păcate, copil până la 14 ani. Pe patul de moarte, spune Neofit, fiecărui evreu i se dă o fărîmătură în care e și sînge de creștin, perechile tinere cînd se căsătoresc, minînea ochiuri de ouă găluite anume, în care s'a pus sînge de creștin; (și dacă nu mult, dar așa, mici fărîmături, un fel de cuminecătură care să sfințească mîncarea aceea); și copiilașilor în timpul tăerii împrejur (botezul lor) li se pune așa sînge de creștin în gură, — asta drept măsură de bună pază înainte, — deoarece evreii au credință, că Isus Cristos să fi fost totuși un adevărat Mesia, și dacă e așa, atunci sîngele creștinesc, luat în gură de copil încă, le va face parte de bunătașile cerești.

De patru ori pe an, la schimbarea anotimpurilor, un fel de sînge nevăzut, numit Telxifa, cade din ceriuri în laptele și legumele Evreilor. E un venin ucigător, care toată puterea și-o perde prin atingere cu sînge creștinesc!

Fiecare evreu are o rană pe trup. Evreul din Asia are un abces (bubă) în corp, cel din Africa e cu antrax pe picioare. Evreul din Europa are o meteahnă, ce-i face năcaz la șezut. Evreul american are boală de ochi, și asta-i face pe toți evreii din America atît de urîși. Singurul leac pentru aceste boale e, ca să frece părțile rănite, cu sînge creștinesc.

Acelaș sînge trebuie în prăjituri la sărbătoarea Purim, și la Paștele evreești. La fiecare Paști evreii sunt iară și iară cuprinși de furia lor oarbă, și de multe ori aduc mai mult sînge creștinesc, decît e de lipsă. Acesta îl păstrează apoi pentru Paștile viitoare.

Prăjiturile, găluite cu sînge creștinesc, au o formă triunghiulară, în bătae de joc pentru sînta treime.

Așa descrie aceste lucruri, în legătură cu darea de seamă despre procesul din Kiew, ziarul italian „Corriere della Sera“.

NOUTĂȚI

Schimbare la Orade. Am dat știre despre aceea, că comisia teatrală a orașului Orade a respins cererea trupei românești Antonescu de a i-se da teatrul orășenesc pe 2 seri. Comisia teatrală a așa a hotărît, dar hotărîrea ei a trecut ca propunere la reprezentanța orășenească, și aceea a fost de altă părere: *ca să se dea trupei române teatrul, spre a juca în el în cele 2 seri.*

Așadar în 25 și 26 Nov. n. trupa Antonescu, ajungînd cu turneul său pîn' la Bihor, va juca în Oradea-mare în teatrul orășenesc!

Toți Români din Orade și din

tot jurul, se alerge pe acele 2 zile la teatrul românesc în Orade!

— În *Baia-Mare*, precum se dă știre mai nou, trupa joacă Joi și Vineri în 20 și 21 Nov.

O noră de Rege, șpioană? O întimplare fără păreche în istoria popoarelor, se vestește din Șvedia. Principele Wilhelm, fiul Regelui Șvedez, căsătorindu-se, a luat de soție pe o verișoară a Țărului Nicolae, Rusoaică.

Dar cum Șvedia și Rusia sunt vecine, și cum Rusia spionează din greu prin țările vecine, pentru ca la întimplare de neînțelegere între ele, ea se le cam cunoască slăbiciunile, — acum se vestește un lucru uimitor: Ci că șpionii ruși s'ar fi știut apropierea de fiica Țării lor, de Principesa, viitoare Regină a Șvediei, și prin ea ar fi ajuns se afle taine de stat cari erau prețioase pentru șpionii ruși. Lucrul acesta s'a simțit și s'a adevărit, și el a ridicat o furtună de măchire în Șvedia în contra principesei de viță, rusască! Supărarea, ferberea, în contra ei e așa de mare, încît Principele Wilhelm, e hotărît a se despărți de soția sa, — pentru că a văzut că ea și acum ține mai mult la patria în care s'a născut, decît la asta nouă, care i-a pus în vedere Coroana de regină.

Nu știi ce e aci mai mare: ușurătatea de femei ori iubirea pentru neamul seu rusesc?

De altă parte să vestește, că pricina despărțirii e trăind rău între ei încă de cînd s'au luat.

Cununie. Domnișoara Saveta Bildea și dl Nicolae Mert, sergent-major, vestesc sărberea religioasă a cununiei lor, care se va celebra Duminecă, în 23 Novembre la 2 ore d. m. în biserica gr-or. din Șibișel (lingă Orăștie). Tot norocul!

Moarte. Lucreția Martin născ. Zaharie, după grele suferințe a încetat din viață Marți, în 18 Novembre n., la orele 12 $\frac{1}{2}$ din zi, în etate de 35 ani și în al 17-lea an al fericitei sale căsătorii, O plînge nemîngăiatul soț Dumitru Martin și 2 copii minoreni. Fie-i țărina ușoară.

Un avocat — lucrător de fabrică. Celim într'un ziar următoarea știre:

În Seghedin își deschisese înainte cu 10 ani cancelarie advocațională Dr. Geza Balogh. Clientela (oamenii cari îi dau procese) lui Balogh, o formau mai ales socialiștii, dela cari nu căpăta plată pentru apărări, decît pușintică, așa că o ducea omul greu de tot cu traful.

Înainte cu un an i-a plecat soția la America, lăsîndu-l acasă cu patru copii. Ajunsă în America, femeia nu și-a uitat de cei de acasă ci le-a trimis lună de lună parale din cari au putul trăi. Nu de mult a plecat la America și avocatul cu fiul seu mai mare, iar soția lui într'o epistolă trimisă acum rude-

nilor spune, că e lucrător într'o fabrică, unde cîștigă 15 dollari pe săptămîină (75 cor., pe lună 300 cor.). Tot ea mai spune, că soțul ei e mai fericit și mai mulțumit azi ca simplu lucrător de fabrică, decum era ca avocat! Cuvintele: prin sudoarea feșii tale îți agonisești pâinea de toate zilele, au pentru el cel mai adînc înțeles, dar au și farmec și îl fac mulțumit!

Curs pentru cantori.

Știre bună trimitem celor ce doresc a se pregăti de cantori pentru bisericile gr-or. române: Cursul de cantori la Orăștie, care a fost în trecut condus cîțiva ani de un învățător pensionat, — a fost pus ăstan sub conducerea dlui Ionel Rădulescu, care primind postul de dirigent al corului „Reuniunii române de cîntări“ din Orăștie, și-a luat timp a instrua și pe tinerii ce doresc a se pregăti de cantori. Li instruiază în cîntările propuse la Sibiu, glasurile, cu troparele și antifoanele lor, învățate acurat, frumos, plăcut!

Atragem luarea aminte a tinerilor doritori a se pregăti de cantori, se folosească privilegiul fericit ce au de a primi învățătura dela un instructor distins ca dl Rădulescu. Taxa e numai 10 cor. pe lună. Tinerii vor face, îndată ce au deprindere destulă, praxă în biserica gr-or. română din Orăștie, cîntînd la vecernie și la utrenii.

Cursul s'a început în 15 Nov. n. Cei-ce doresc încă a lua parte, se grăbească a se înștiința și a veni.

Advocat nou în Lugoj. Am onoare a comunica, că m'am deschis cancelaria advocațională în Lugoj, Strada Fagetului Nr. 8 în casa Dnei văd. Cosgaria, vis-a-vis de gendarmăriă. Cu deosebită stimă Dr. Corneliu Găndu, avocat.

(Avizul tipărit la Sziklai Lajos din Lugoj, deși avem în Lugoj tipografie românească. Și de sigur acolo-s lucrate și toate tipăriturile de care are lipsă dl avocat. De Români are lipsă numai ca clienți!).

Nebunie și omor, din sărăcie. Din Mișcolț se scrie că în comuna vecină, Domahaza, o femeie, care fusese în bunăstare, murindu-i bărbatul, în cîțiva ani a ajuns la sărăcie neagră cu 3 copii ce avea. Mai veni și anul acesta rău, și sărmana văduvă era grozav chinuită de groaza iernii care o află atît de lipsită. Zbuciumată de aceste gînduri, într'o noapte a nebunit, și sculîndu-se spre ziuă din pat, a luat un cușit mare și s'a dus la patul copiilor și dintr'o trăsătură a lăiat gîtul fetei mai mari, de 13 ani, care a murit fără un strigăt! Atunci s'a apropiat de al doilea, de copilul de 8 ani, care însă s'a trezit și a sărit din pat, dar mama s'a repezit pe el și i-a dat 8 lovituri de cușit în spate, de a căzut nenorocitul în lac de sînge și el. A treia fetiță speriată a fugit afară așa în cămășuca de noapte, și a strigat că mama ei a omorît pe Rozsi și fratele! Au venit vecinii. Femeea furioasă pe toți îi amenința cu moarte. Abia au putul'o desarma, după-ce și pe sine se lătasă în mai multe locuri cu cușitul. A fost dusă

în spital, cu copilul cel împuns, care poate că cu greu va scăpa cu viață, iar fata cea de 13 ani a fost îngropată în mijlocul mării jale a întregului sat. Că toți știu că numai groaza de lipsa cea mare a nebunii'o pe seraca femeie.

Un poet din India, întrecînd pe toți poeții Europei, Americii, etc! Ludwig Nobel, a fost un mare industriaș, fabricant, în Stockholm (Șvedia), mort la 1831. A lăsat după sine o avere de mai multe milioane, pe care a testat-o ca fundațiune, din a cărei interese să se împartă premii pentru cele mai luminate capete cugețătoare din toată lumea, anume pentru isteșii cari fac descoperiri nouă în știință și apoi pentru cei mai adinci și luminași cugețători: poeți, scriitori de nuvele, romane, luptători cu cuvîntul ca vorbitori înflăcărași, — peste tot să fie premiate mințile cele mai luminate, lucrătoare pentru îmbogățirea științei și culturai în bine.

Academia de științe din Stockholm e judecătoare care împarte aceste mari premii an de an. ăstan Academia șvedeză a dat premiul pentru descoperi în științele fizice (ale naturei) profesorului K a n m e r l i n h - O n n e s din Leyden (oraș în Olanda), și pentru științele de chemie, profesorului W e r n e r din Zürich (în Elveția). Fiecare capătă cite 197.000 franci.

Iar premiul pentru frumoasele scrieri literare, l'a dat poetului din India: T a g o r e, un scriitor mult gustat în patria lui, și ale cărui poezii foarte frumoase, traduse în limbi europene, sunt celile cu rară plăcere și de popoarele europene.

Adecă un poet din Azia, a întrecut ăstan pe toți poeții din Europa.

Orcan și zăpadă în America. Peste întregă partea ostică a Statelor unite americane, sau slobozit săptămîina trecută furtuni îngrozitoare și cade zăpada cu nemîntuit! Ohio este acoperit cu o pătură de 52 cm. Umblarea trenurilor și folosirea drumurilor, a fost cu totul întreruptă. Pagubele se urcă la mai multe milioane. Sute de oameni au înghețat.

Mare furtună pe „Adria“. Din Fiume se scrie cu data de 14 Nov. că în aceea zi și în noaptea de nainte ea, a bîntuit pe Marea Adriatică o furtună foarte mare, nespuse de sălbatecă, stîrnită de turbatul vînt numit „Sirocco“ ce se așine în preajma acestei mări, și care cînd vine, culcă omul la pămînt în uliță!

Două năi cu vîntrele, lovite de olaltă, precum și o corabie a finanțier, s'au scufundat. Calătoria corăbiilor din porturile Abbazia și Lovrana, au trebuit întrerupte. Paguba numai aci în portul Fiume, e peste 400.000.

— Despre vaporul japonez „Maghasen Maru“ se vestește, că s'a scufundat în Marea-Roșie.

Așa e pe mări. Din miile de corăbii ce le splintecă neîntrerupt apele, — zilnic se nenorocesc și se potop două, trei și uneori cu zecile.

Sfășiați de un mistreț. Din Blaj se scrie: Vineri în 14 Nov. pe la 3 ore d. p. un mare mistreț (porc sălbatic) s'a ivit în marginea comunei Peseuș, unde se aruncă asupra flăcăului George Opreșan, căruia îi înfășcă piciorul drept, smulgându-l din șold! Unui sas, din acelaș comună, mistrețul i-a smuls mîna dreaptă, sfîrlîcîndu-o în bucăți. Amîndoi nenorociții au fost duși în spitalu din Sînmărtin. Cazul e cu afit mai de mirat cu cît această nenorocire s-a petrecut în ziua mare, tocmai în marginea satului.

Advocat nou în Făget. Am onoare a aduce la cunoștință, că mi am deschis cancelarie advocațională în Făget (Facsád) în casa viegarului Grimm. Cu stimă Dr. Aurel Hădan avocat.

SĂCUII

nu mai știu pe unde să fugă în Țara-Românească!

E de tot interesant faptul pe care chiar foile maghiare sunt sîlle a-l scoate la iveală: că sunt pline temnițele dela granița despre România, cît de Români, mai mult de Săcui! Fiindcă pasaport nu li-se dă, cearcă Săcuii cu sutele se fugă pe unde pot, peste munți, din fericiți Ungarie, în România cea urgisită! Mulți scapă, dar pe mulți îi prind gendarmii și-i aduc la de-regătoriile de graniță care le dau 10-15 zile închisoare pentru că au corcat se fugă de foamea ce-i așteaptă în draga țară ungurească! Cîcă-s pline temnițele dela graniță, de nu mai pot primi „oaspeții” cei noi.

INTREBARE

cătră Români din America.

Subscrisa femeie din Pișchintji (lingă Orăștie, Ardeal) rog pe Români aflători în America, care ar ști unde să află soțul meu Iosif Gherghin a Tomii, das acum de 7 ani la America, — să binevoiască a-mi da adresa lui, că de cînd s'a dus eu mi-a scris nimica, și aș dori mult să știu unde e și să-i pot scrie carte.

Raveca Gheorghin

Pișchintji, posta Orăștie (Szászváros). (1143) 1-2

„Foia Interesantă” de pe 1912 o avem legată în volum! Celor ce au fost trimis bani pentru ea, — li-s'a trimis tuturora! — Prețul 1 cor. 40 fil. franco! — Tot așa volumele de pe anii de mai înainte!

Bugare.

Fiindcă numărôși cetitori ai acestor foi n'au trimis încă plata pe jumătatea a doua a anului de față, — îi rugăm prin aceasta, să binevoiască a ne trimite ce ni-se cade, avînd administrația foii lipsă grabnică de banii ce-i are pe-afară, neputînd altfel face față marilor cheltueli ce să cer cu scoaterea foilor.

Dacă noi suntem regulați în scosul și trimisul foilor, e cu dreptate să fie și cetitorii așa regulați cu trimiterea plății pentru foii.

9 mape

(harte) arătînd: cît a fost România nainte de ridicarea asupra Bulgariei și cît e azi, — apoi pe celelalte 5 state Balcanice pe fiecare: Turcia, Bulgaria, Sirbia, Grecia și Muntenegru, arătîndu-le cît au fost și cît sunt azi!

14 chipuri din mișcarea armatei române în Bulgaria;

12 chipuri din cele 4 orașe ale României-noue (din Cadrilater): Turtucaia, Balcic, Dobrici și Silistra;

4 chipuri din orașele-capitale ale Bulgariei și Serbiei;

tabloul ministrilor Țării, 9 inși, cari au hotărît ridicarea Țării și a ei mărire;

Capii armatei Generalissimul Ferdinand cu cei 5 generali cari au condus oștile în chip fulgerător în Bulgaria, făcînd-o pe asta să cadă la picioarele României să o lase și să-și lărgească hotarele cît îi cere trebuința;

Carol și Olga, fiica Țarului ce se va logodi cu mindrul Prinț român; apoi părinții lui Carol: Ferdinand și Maria; părinții Olgei: Țarul și Țarevna, și Moșii ocrotitori: Regele Carol și Regina Carmen Sylva;

Prințul Greciei, de care e vorba să iee în căsătorie pe Princesa Elisabeta a României;

Pătimitorii noștri: Preotul Murășan din Mofin, părintele Mih. Ciurdariu din Dob, învățătorul Darius Pop din Băsești, și redactorul Atanasiu Hălmăgean dela „Românul”;

Vlaicu, mult jelitul nostru șoim, cîntat în o frumoasă poezie ne-publicată până acum!

— toate acestea și multe altele, de tot 84 chipuri, dintre care 26 tipărite în culoare albastră (vinătă) foarte frumoasă! — le găsește bunul cetitor în prea frumosul „Calendar Național” pe 1914, însoțite de desreri lămuritoare, foarte atrăgătoare. E o cetire din cele mai plăcute sufletului românesc „Calendarul Național” pe 1914, cel cu adevărat național!

Trimiterea prin poștă a acestor Calendare s'a început. Pe cînd cetiți aceste șire, toți cîți au trimis după calendare la noi, — le vor fi căpătat deja la mână, — și cererile ce vin de acum, se isprăvesc zi de zi îndată!

Tot asemenea e gata și s'a espedat celor ce au trimis după el:

Calendarul glumeț „PĂCĂLICI”

plin de haz și de veselie, cu numărôase chipuri stîrnitoare de ris. (Prejurile și instrucțiile de comandă, cetițile pe pag. 6 a foii de azi).

Cum se comandă și cît costă

Calendarele noastre:

„Calendarul Național” pe 1914 se vinde, ca și anul trecut, cu 40 fil. și 5 fil. de poștă.

Celor cari iau mai multe, li se face scădere potrivită de preț, anume:

5-7 exemplare, dacă se trimit pentru ele banii nainte, se dau cu 28 fil. unul; pe așteptare cu 32 fileri unul. Și merg franco (posta plătită).

Dela 10 exemplare în sus (cari trebuie trimise în pachet de poștă închis, așa cerînd greutatea lor), le dăm: celor ce trimit banii nainte cu numai 22 fileri unul, avînd înse a și plăti ei poșta la scoaterea pachetului. — Pe așteptare prețul dela 10 în sus e: 26 fileri și să-și plătească poșta la scoaterea pachetului.

Calendarul „Păcălici”, e cu 30 fil. exemplarul și 5 fil. de poștă. Celor ce cer mai multe, puse în pachet pe lingă de cele „Naționale”, să socot cu numai 20. fileri unul.

Plata de poștă pentru un pachet (peste 10 Calendare) e: pentru cei nu

prea departe de Orăștie (anume în tot comitatul Hunedoarei, apoi în jur până la Adrud, Blaj, Sibiu și aceeași departare în altă direcție), — 42 fileri; mai departe ca afit, e 72 fileri. Cu atîta se îngreună prețul Calendarelor. Cine dară trimite după 10-12 calendare pe depărtarea mică, își îngreună calendarul cu 3-4 fileri prin plata postei; cei pe depărtări mari însă, îl îngreună cu 6-7 fileri; cine trimite după 20-30 ori mai multe de o dată, își îngreună prețul Calendarului cu puțin, cu 1-2 fileri pe depărtările mici, și cu 2-3 fil. pe cele mari. — E bine să se țină și samă de asta.

Cine merge la Budapesta pe afaceri, ori să facă cumpărături, să se adreseze cu încredere dlui L. Olariu, funcționar în ministeriu. Dsa a deschis o cancelarie de informații pentru Români din provincie, cu scop de a-i scăpa din ghiarele agenților jupuitori. Cine vrea să-și cumpere motoare bune, ori vre-o moară, sau alte mașini; cine are ceva de vînzare, cine are vre-o rugare în ministeriu, cine are lipsă de împrumut estin, cine are ori-ce alte afaceri în Bpesta, — să-i scrie dlui Olariu, căci va fi îndreptat spre bine și va primi deslușiri corecte.

La dorință trimite gratuit planuri de mori, cataloage de motoare și de alte mașini. Adresa: L. Olariu, Bpesta II. Margit Körut 11.

(1100) 8-10

Cele mai plăcute cărți populare.

Fiindcă mulți cetitori din popor ar cumpăra cîte-o carte și nu prea știu care e mai potrivită pentru priceperea lor, — și fiindcă dragostea pentru carte numai prin aceea să poate hrăni în oameni, dacă cartea pe care au dat banii le face o plăcere care-i îndeamnă a avea și altal, — dăm aci cîteva mănunchiuri de cărți alese.

1. Povești.	Alert.
Povești de I. Creangă, vol. I.	30
„ Moș Nichifor și alt., vol. II.	30
„ Stan Pașitul și alt., vol. III.	30
„ Harap Alb și alt., vol. IV.	30
„ Din copilărie, vol. V. și VI.	60
Fata Craiului din Cetini, povești înversuri de G. Coșbuc	8
Fulger, pov. în vers., Coșbuc	10
Povești alese, de Andersen	30
Paserile noastre și legendele lor, de Fl. Marian	30
La gura sobii, de D. Stăncescu	30
Povești de Crăciun, foarte frumoase	30
Carte de chipuri fără chipuri, de Andersen, scurte istorii drăguțe	30
Poveștile Peleșului, de Carmen Sylva (Regina României) foarte frumoase	60
Povești, de frații Grimm, foarte frumoase	90
Ce n'a fost și nu va fi.	8
Pipăruș Petru, de I. T. Mera	16
Tei legănat, etc.	16
Flori și Povești, de Dragoslav	20
Vlad și Catrina, poveste	10
Nustiu-Împărat, poveste	24
Viața și pildele lui Esop	30
Povestea celor 7 spînzurați, Andreev	30
Poveste, de Gogol	30
Povestea lui Ignat, de S. Moldovan	6
Căldărușa cu trei picioare, poveste	16
Scăpărătorea, de Andersen	8
Păcală în satului lui, poveste	20
Zina-Împărăteasă și peana ei aleasă	24
Legendele Românilor, povești minunate, de P. Ispirescu	150
Povestile unchiașului sfătos, de P. Ispirescu	150
Pe lingă vatră, de I. Adam	150
Povești Ardelenesti, de I. P. Reteganul, 5 cărțile cu 30 fil., toate laolaltă	250
Halima, sau 1001 nopți, 4 volume mari, cîte cu cor.	160 un volum, toate: . . . 6-

Toate aceste cărți să căpătă, pe lingă prejurile arătate mai sus, dela „Librăria Naț.” a dlui S. Bornemisa, Orăștie (Szász-város).

— Cînd trimiteți după 1-2 cărți, puneți peste prețul lor, și bani de poștă, anume: la cărți mai mari cele cu preț de 1 cor. ori mai scumpe), cîte 20 fileri pentru una, la cele mai estine (cu 30-60 fil.) cîte 5 fileri de, una, și la cele mici de tot (de 20 fil.) de 10 fil., etc.), cîte 2 fileri de una.

Librăria trimite cărțile, dar nu ia chezeșie că nu să pierd pe poștă. Cele perdate, nu le trimite a doua oară. Cel-ce vrea să fie sigur că nu să pierd, — să pună încă 25 fil. pentru a să da cărțile recomandate, asigurate că nu să pot perde.

Cine cere mai multe cărți, poate să nu pună bani de poștă, că i-se trimite ca pachet neplătit, și plătește posta la scoatere.

Pentru regruși.

Recruții cđri voesc să se pregătească pentru armată înainte ca, să le fie mai ușor serviciul, să comande dela „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie, cartea cea mai de lipsă la miliție, așa numita

„VORSCHULE”

sau Școala pregătitoare pentru pușcat. Cartea aceasta e foarte folositoare pentru fiecare soldat și are de ea neapărată lipsă fiecare sarge pentru instruirea soldaților. Preț: 45 fileri franco.

„Visul lui Vlaicu”, zugrăvit pe cărți postale de corespondență, să află tipărite în vînat, frumoase, la „Librăria Națională S. Bornemisa” din Orăștie (Szászváros), cu 12 fileri una. Cel-ce ia mai multe, le capătă mai ieftine: 10 cu 1 cor. trimise franco pe postă, 20-25 cu cite 8 fil. bucata. — Scrie-ți la pretini și cunoscuți pe cărți postale de acestea!

Vrei să scapi de cătane?

Cîți feciori de-ai noștri sunt, cari slujesc la miliție pe nedrept! Numai pentru că nu cunosc rînduile legii de apărare a țării, — care scutește pe mulți dela slujba de 3 ani, dacă împrejurările lor personale ori familiare o cer! Ii trece în rezerva supletoare (de 8 săptămîni) ori îi scutește de tot.

Dar trebuie să știi care îți e paragraful de lege și cum să-ți faci rugarea, unde s'o înaintezi, unde să recuzi dacă instanța întie nu ți-ar fi recunoscut!

O carte cu aceste îndrumări cu toate, a ieșit de sub tipar la Orăștie în editura (cu cheltuiala) „Librăriei Naționale”, a dlui S. Bornemisa. Cartea e scrisă de dl sublocotenent (Lainant) A. Hamat, dela comanda de întregire din Alba-Iulia, care avînd în cancelariile de acolo lucru tocmai cu acest fel de rugări cu toate, le cunoaște în toate amănunțele și acurat, — și a scris o carte, care arată fiecărui cetățean: ce dătorințe are el față de armată, de apărarea țării, dar și ce drepturi pentru a să scuti de slujba grea a armatei?

Cartea e scrisă pe temeiul legii celei nouă militare, care să deosebește mult de legea veche, dînd și mai multe drepturi de scutire celor ce sunt de lipsă pentru familiile lor, sau pentru învățatura sau pentru ocupațiunea lor.

Cartea nu-ți arată numai paragraful care îți dă scutire, ci îți dă și muștra de rugare gata, în limba oficioasă.

Aproape fiecare fecior asental (luat la cătane) are lipsă de această carte, căci nici nu știe de nu află în ea un chip care îl poate scuti și pe el de slujba pe 3 ani și-l trece în cea de 8 săptămîni numai.

Studentilor de pe clasa a VI. gimnaziului, sau dela alte școli ce fac cil 6. gimnaziale, li-să dă, după noua lege, drept de voluntari, drept pe care până aci îl aveau numai cel cu 8 clase. Și aceștia sînt și cumpere povățuitoarea carte, căci le e de bun folos.

Prețul cărții e: 2 cor. trimisă franco. Cel ce vrea să-l meargă ecomandat (asigurată că nu să

poale perde pe postă), să pună 2 cor. 25 fil. Trimiteți banii la: „Librăria Națională” S. Bornemisa în Orăștie (Szászváros).

VESTIRE

dela „Librăria Națională” S. Bornemisa din Orăștie:

Podoaba unei case, așazicînd diploma de cultură a celui ce o locuște, este: biblioteca (scrinul cu cărți) ce să vede în casă!

Dar oamenii noștri din popor, și cînd vreau să-și cumpere o carte, ori un număr mai măricel de cărți, ca început de „bibliotecă”, — nu prea știu ce să-și cumpere și adesea iau ce le dă vînzătorul, iar vînzătorul de cărți nu la aceea să uită, că ce carte dă omului, ci că el la care are cîștig mai mult? Și dacă la o carte altfel netrebnică, are cîștigul cel mai bun, — el pe aceea i-o îmbie omului.

Acestui obicei de osîndit al multor vînzători de cărți, vrea să-i pună capăt „Librăria Națională” din Orăștie, fînînd și punînd în vînzare numai cărți aieva a-lese, bune, de care celitorul să aibă un folos sufletesc, fie că să alege cu învățaturi bune din cetire lor, fie că are prin ele o petrecere sufletească plăcută!

Ba „Librăria Națională” vine în ajutorul celor ce doresc a-și face un început de bibliotecă: întocmindu-le ea însași biblioteca!

Și, pentru ca și cel sărac să își poartă lua pe bani pușini, o bibliotecuță (un număr de cărți) potrivită puterilor sale, — „Librăria Națională” din Orăștie a ales bibliotecă ieftine: de 12 cor., de 25 cor., de 50 cor., punînd în fiecare: și poezii și nuvele și cărți de știință și romane și de teatru, de toate ce să află și în bibliotecile celor mai cu prindere! Așa, ca și săracul, pentru bănușii sei mai pușini, să poată gusta din științele pe care le are bogatul în cărțile sale mai mari și mai scumpe!

Trimiteți cu încredere bani la adresa de mai jos, și veți primi a-fitea cărți alese și plăcute, cite vi să cad de banii trimiși, după ce a tras plata postei recomandat!

„Librăria Națională”
S. Bornemisa
Orăștie (Szászváros), Ungaria.

Foarte frumoasă

e icoana națională:

„Intrarea lui Mihai-Viteazul în Alba-Iulia”

pusă în vînzare de Librăria Națională din Orăștie. E icoană mare. de 60 cm. lată, 45 cm. naltă, lucrată în colorii arătînd pe Mihai cum vine calare încungiurat de generalii sei, și intrînd prin poarta de sus a cetății, unde-iese în cale Episcopul catolic și mai marii cetății de-l primesc închinîndu-i-se. Clipă marcată, doar cea mai măreață în istoria neamului nostru!

Prețul icoanei e: 2 cor. 50 fil. trimisă franco, sau 2.75 franco-recomandat (cînd ești sigur că nu ți se perde pe postă). Cel ce ia 10 deodată, le capătă cu 21 cor. franco!

Tot așa de frumos și mare, și tot cu același preț să capătă dela aceeași Librărie: Chipul eroilor dela 1784:

Horia, Cloșca și Crișan!

Cumpărați-le cu toții și n'o să vă rău pară de banii dați pentru ele!

Caut

un candidat de avocat pe 1 Ianuarie st. n. 1914.

Dr. Ștefan Rozvány
adv. I.-Murășană (Marosillye).

(1144) 1-2

Nr. 1604/913 not.

Publicațiune.

Comuna Bethlen (com. Fogaras) exarindează pe timp de 3 ani, începînd din 1 Ianuarie 1914, casa sa de circiumă, provăzută cu licență și constatatoare din 2 odăi de circiumă, 1 odaie de prăvălie, 2 odăi de locuit, 1 bucătărie, 2 pivnițe, 1 magazin de bucate, dimpreună cu edificiile economice aparținătoare și grădina de legumi în estensiune de 1 jug cat., prin licitațiune publică, ce se va ținea în 14 Decembre 1913, la 1 oră p. m., în cancelaria comunală.

Prețul de strigare 1000 cor., vadium 10%.

Condițiunile mai amănunțite se pot vedea în cancelaria comunală.

Bethlen, în 17 Novembre 1913.
(1142) 1-2 Primăria comunală.

Caut moșie.

Se caută spre arendare o moșie de 100-150 jugăre pămînt arător, și fînăț cu case, vite și cu toate lucrurile trebuincioase pentru lucrul cîmpului.

Ofertele a se trimite la Redacția acestei foi. (1140) 2-2

Anul I. și II. dn „BOBÎRNACI”

dînd cite un volum de 100 pagine, cu mii de glume, umor, satiră, — foarte producătoare de haz, — le avem legate în volume deosebite, pe care le vindem cu 35 cenți unul, trimis franco recomandat la America.

Administrația „Libertatea”
în ORĂȘTIE (Szászváros)
sau la Librăria Națională, tot aici.

„Cele mai frumoase!”

Așa să chiamă volumașul de poezii populare scoase acum de sub tipar de „Librăria Națională” dela Orăștie, poezii alese de dl Seb. Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana”.

Cel cărora vă plac poezile populare (și la toată lumea plac pentru farmecul din ele!), cumpărați-vă această cărțică de poezii populare și veți avea o neîncetată plăcere citindu-le, căci ele sunt într'adovăr, cum le spune titlul cărții: „Cele mai frumoase”!

Prețul 60 fileri, trimise franco.

Pășune.

O moșie de pășunat, cam 300 jugăre catastrale, se dă în arîndă îndată.

Tot acolo să află cam 600 măji de nutreți (trifoiu, fîn și otavă) și o moară cu 2 petri, cu intravilan și edificiu, de vînzare, din mână liberă.

Cei ce se interesează în privința aceasta, să se adreseze la notariul cercual din comuna Gogán, com. Kisküküllő.

(1138) 2-3

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), PETRU BENEĂ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lingă prețurile cele mai moderate!

Vinuri vechi: Vin alb 82 fil.,
Rizling 86 fil.,

Roșu 1 cor. Siller 78 fil.
Carbenet 1 cor. 10 fil.

Vinuri noi: Alb 58 fil., Siller
60 fil., Rizling 62 fil.

Rachle de trevere (comină) K. 160.
Rachle de comină, specialit. K. 220.

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expediează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. Vase împrumutate pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez:

PETRU BENEĂ,
(947) 15-
proprietar de vii în Șiria
Világos, (Arad. m.)

„Compagnie General Transatlantique”

Linia Franceză

Linie regulată directă
de vapoare reperi,

Havre—Newyork

și
Canada

peste Basel (Elveția) și Paris.

Cancelarii:

Budapesta, VII Baros-tér. 15.

Telefon: József 14-97.

(1033) 21-26

Mori de arindat.

Comuna Romos (lingă Orăștie), va da în arindă prin licitațiune publică, morile comunale. Licitatiia se va ținea în 30 **Novembre** după amiază la 2 ore. Se licitează 2 mori comunale cu cite 2 petri ambele pe termen de 3 ani începînd cu 1 Ianuarie 1914.

Condițiunile sunt la vedere publică în cancelăria comunala în orele oficioase.

Prețul de strigare la moara din mijloc este: 1012 cor, prețul la moara din sus este: 858 coroane.

În numele primăriei comunale: Romos, la 12. Nov. 1913.

Vasile Drăgan primar. Cornel Gredină notar com.

(1142) 2-2

CAPITAL SOCIAL Coroane 1,200.000.
Giro-Conto la „ALBINA”. — Postsparkassa ung. 29.349

„Banca Generală de Asigurare” societate pe acții în Sibiu (Nagyszeben) — este:

întîia și singura bancă de asigurare românească,
înființată de băncile românești de împrumut din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**, directori-executivi ai „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca Generală de Asigurare” face tofelul de asigurări în deosebi: asigurări contra pagubelor din foc și asig. asupra vieții în cele mai favorabile combinațiuni. Asigurările sã pot face la oricare bancă românească (instituit de credit), precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai Societății. — Prospecte (îndrumări și lamuriri), tarife și informațiuni sã dau gratis și îndată.

Persoanele cunoscute ca acvîzatori buni și cu legături, pot fi primite ori-cînd în serviciul Societății.

„Banca Generală de Asigurare” dă lamuriri gratuite în ori-ce treburi de asigurare, fără deosebire că acele asigurări sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze la: „Banca Generală de Asigurare”, Centrala din Sibiu—Nagyszeben ori la Agenturile ei principale din Brașov (fil. „Albina”) și Arad (Józsefherceg-ut 1/a), în Orăștie la „ARDELEANA” (di Simion Dămian, funcționar).

Telefon Nr. 188

Telefon Nr. 188

23-28 (1023)

ARDELEANA

institut de credit și economii în Orăștie.

Primește depuneri spre fructificare cu

5, 5½ și 6%

după mărimea sumei, termenul de abzicere și după natura depunerii.

Darea de interese după depuneri o plătește institutul.

(1109) 8-12

Direcțiunea.

„ATELIERUL DE TESĂTURI ȘI CUSĂTURI ROMÂNEȘTI”

Din ORĂȘTIE (SZÁSZVÁROS)

Dă împrumut: pentru serate și baluri:

porturi femești: de Orăștie, Pădureanca și Tulgheș, pentru taxa de folosință a costumului cor. 10 — plus speșele de porto. Costume de Calușeri pentru taxa de folosință a unui costum cor. 5 — plus speșele de porto.

Are de vânzare:

costume complete port de Tulgheș à cor. 100 —
costume complete port de Orăștie à cor. 160 —
costume complete port de Pădureanca à cor. 120 —

— Primește comande de tot felul și execută după modele din Atelier. —

CASSA DE PĂSTRARE (Reuniune) IN SĂLIȘTE

AVIZ

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște, primește depuneri spre fructificare

cu 5 și 5½%

după mărimea sumei și termenul de abzicere.

Darea de interese o plătește institutul.

(1042) 13-40

DIRECȚIUNEA

Călbeaza

la oi și vite mari, boi și vaci se vindecă numai prin medicina probată a apotecarului **SIMION ONICIU** din Abrud (Abrudbánya).

O doză (porție) pentru o oaie costă 60 fileri.

O doză (porție) pentru vite mari, 3 cor.

Comandele sã pot face numai dela inventatorul medicinei:

SIMEON ONICIU,
apotecar în Abrud (Abrudbánya).

(113) 3-5

OLIVIU PASCU,

= inginer diplomat =
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS
Strada Beriiului Nr. 8.

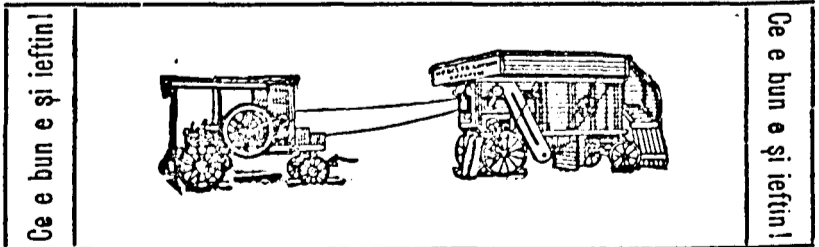
Întreprinde ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pãmînt, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brazde, cit și desemnări de mape și schițe.

Pregătește planuri și prelininare privitoare la ori-ce-fel de clădiri și alte lucrări; edificii vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane, și poduri de betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apeducte, jilipe, etc.

Interesații sunt rugați a să adresa cu încredere firmei, care cu plăcere le va sta la dispoziție!

23-28
(1023)

„AGRICOLA”, Întreprin. de mașini agricole și motoare
BUDAPEST, V. Kőrall-utca 9.

Motoare de oleu brut originale șvedlene și originale DIESEL, pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale. Motoare de benzină și oleu brut pentru garnituri de tralerat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor.

Se află pururea în depozit!

Prețuri moderate! Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco.

(1136) 3-12

Correspondența românească!